

PREŠPORSKÝ podnikateľ

Mesačník Bratislavskej regionálnej komory SOPK

Číslo 4 / Ročník VII. • Apríl 2014

Komora chce pokračovať v nastúpenom trende

Začiatkom marca sa zišli delegáti Bratislavskej regionálnej komory SOPK na zhromaždení, aby prerokovali správu o činnosti komory za uplynulý rok a plán hlavných úloh na rok 2014.

Za účasti predstaviteľov SOPK pána Mihóka a pána Hrivíka zasadnutie otvoril predseda BRK SOPK pán Junas. Sprá-

vu predniesol riaditeľ BRK Juraj Majtán. Konštatoval, že predchádzajúci rok bol bohatý na aktivity, či už išlo o zahranično-obchodné podujatia, semináre, školenia, služby alebo networkingové akcie. Pri ich plánovaní vychádzali z poznatkov a skúseností členov komory, ktoré získavali počas spoločných akcií, pri návštevách členov, resp. z informácií,

pokračovanie na strane 2

BSK pozýva na jarné akcie

Sniečko už dostatočne hreje a láka vyjsť si na prechádzku do prírody.

Tradične patrí jar aj podujatiam, ktoré organizujú obce a mestá v Bratislavskom samosprávnom kraji.

Už tento víkend sa konajú **Vínne trhy** v Pezinku, v poradí už 19. ročník výstavy a degustácie vín v Dome kultúry. Pre tých, ktorí dávajú prednosť pohybu, bude v prvý aprílový víkend možnosť zapojiť sa do **ČSOB Bratislava Marathon**, veľkého športového festivalu bratislavského mestského maratónu. Mesto Modra pripravilo na 12. apríla **Deň modranských pivníc**. Toto tradičné vinárske podujatie, u ktorého dominujú hlavne historické modranské pivnice, ktoré ožívajú iba párkrát do roka a dokážu očariť každého návštevníka.

Alternatívne na ten istý deň pripravilo mesto Svätý Jur preteky na horských bicykloch **Svätojurský MTB maraton**. A ak máte záujem o železnice, potom máte možnosť zúčastniť sa na **Otvorení sezóny v Železničnom múzeu**, čo je podujatie, ktoré ponúka napríklad jazdu parným vlakom, výstavu historických vozidiel a iné.

Kalendár masových športových podujatí druhého aprílového víkendu uzatvára **Národný beh Devín – Bratislava**. V poradí už 67. ročník tohto bežeckého podujatia pre všetky vekové kategórie s medzinárodnou účasťou bude 13. apríla a štart je o 10.00 h pre trasu A na parkovisku pod Devínskym hradom a trasa B pod Mostom Lafronconi. Cieľ je spoločný pre obe trasy na Rázusovom nábřeží pri Propeleri

pokračovanie na strane 2

Prvé tohtoročné voľby máme za sebou. Výsledok odzrkadľuje náladu obyvateľstva a jeho rozhodnutie vziať správu vecí verejných do vlastných rúk. Aj keď za cenu nejakého toho rizika, nakoľko víťazný kandidát je aj podľa politológov trochu hádankou. V každom prípade by sme mali novému prezidentovi zaželať v naplnení jeho predsavzatí veľa sil a rozhodlaní. A samozrejme, budeme sa tešiť na spoluprácu. Na konkrétnu spoluprácu, nakoľko je už tradíciou, že prezidentské zahraničné aktivity zamerané aj na obchod s kanceláriou Prezidenta SR realizuje práve SOPK. Život však beží ďalej a po odovzdaní daňových priznaní sú na stole ďalšie veci, s ktorými sa treba seriózne zaoberať. Zákon o ochrane osobných údajov stále trápi podnikateľov svojou nezmyselnou komplikovanosťou aj napriek novým (pozitívnym) zmenám od apríla a aby toho nebolo málo, vráti sa nám aj povinnosť zabezpečiť pracovnú zdravotnú službu pre všetky kategórie zamestnancov. Koľko takýchto komplikácií čaká ešte podnikateľov? Keby sa podnikatelia mali všetkými týmito zákonmi seriózne zaoberať, tak by si na to museli vytvoriť špeciálne oddelenia. Možno aj toto je cieľom EÚ vo zvyšovaní zamestnanosti a vytváraní nových miest. Ale vážne. Agendy, ktorá trápi podnikateľov, je naozaj dosť a z tohto pohľadu je dobré, že premiér zostal na svojom mieste, aby sa mohol venovať veciam správneho spravovania štátu, ako to vo svojom programovom vyhlásení uviedol.

Juraj Majtán

Riaditeľ Bratislavskej regionálnej komory SOPK

www.basopk.sk

EDITORIÁL

TÉMA ČÍSLA

Stavebníctvo

OBSAH

2 Komora chce pokračovať v nastúpenom trende

6 Stavebníctvo by malo mierne rásť

8 Na platobnú morálku nemusia doplácať všetci

11 Roky sme budovali slušnú nekvalitu

14 Podnikateľský servis

ktoré členovia poskytli prostredníctvom do-
tazníkovej akcie.

J. Majtán skonštatoval, že väčšina naplá-
novaných akcií splnila svoj cieľ, niektoré sa
vplyvom okolností zmenili alebo zrušili, ale
namiesto nich sa do programu dostali akcie,
ktoré neboli plánované a organizovali sa na
základe záujmu členov.

Misie prinášajú ovocie

Zo zahranično-obchodných aktivít vyzdvihol
úspešnú obchodnú misiu do Kanady, počas
ktorej absolvovali stretnutia s podnikateľmi v
Toronte a Montreali. Stretnutia ponúkli veľmi
konkrétne možnosti na nadviazanie obchod-
nej spolupráce medzi našimi a kanadskými
podnikateľmi. Užitočné kontakty sa nadvia-
zali aj s krajanmi, žijúcimi a podnikajúcimi v
tomto regióne, ktorí vyjadrili ochotu pôsobiť
ako sprostredkovatelia prípadných kontak-
tov na budúcu spoluprácu.

Konkrétne výsledky priniesla aj účasť členov
komory na výstave vo Fínsku, ktorú BRK orga-
nizovala už tretí raz bez akýchkoľvek štátnych
dotácií. Aktívna účasť na podobných akciách
je jedným z najúčinnějších nástrojov pod-
pory pri prenikaní na nové trhy a určite by si
zaslúžila väčšiu podporu aj zo strany štátu,
konštatuje sa v správe.

Nemenej zaujímavé možnosti na nadviazanie
spolupráce podnikateľov poskytujú aj akcie,
ktoré komora organizuje na domácej pôde
s účasťou zahraničných predstaviteľov a na-
šich oficiálnych reprezentantov v obchodnej
oblasti v zahraničí. Tieto akcie, či už sú to mi-
sie zahraničných podnikateľov, konzultačné
dni s obchodnými radcami, obchodné raňaj-
ky alebo okrúhle stoly, sa stali medzi členmi
veľmi obľúbené nielen pre bohatú obsahovú
náplň, ale aj pre možnosti nadviazania pria-
mych kontaktov s partnermi v zahraničí. Vla-
ni sa uskutočnili dve misie v Bratislave, kedy
prišli na návštevu Slovenska podnikatelia z
Malajzie a Maďarska.

Obľúbenými sa stali aj networkingové akcie
komory, ktorých cieľom je aj vzájomné spo-
znávanie sa členov a nadviazanie vzájomných
kontaktov. Kluby podnikateľov a stretnutie v
Studenom budú pokračovať aj v tomto roku.

Ocenenie na medzinárodnej scéne

Vlaňajší rok bol pomerne bohatý aj na akti-
vity, súvisiace s realizáciou projektov, spolu-
financovaných z fondov Európskej únie. Išlo
o tri projekty, dva z nich sa vlni aj skončili a
jeden pokračuje aj v tomto roku. Jedným bol
projekt Regionfemme, zameraný na podporu
žien v podnikaní a cezhraničnú spoluprácu,
s ktorým sa komora dostala do finále súťa-
že v rámci EÚ a aj vo svetovom finále. Práve
postup medzi najlepších priniesol veľa no-
vých kontaktov a otvoril možnosti pre ďalšiu
spoluprácu. Druhým ukončeným projektom
bol projekt, zameraný na inovácie a transfer
technológií, pokračuje projekt, zameraný na
prijímanie ekologických opatrení s pozitív-
nym ekonomickým dopadom na podniky,
ktorý organizuje komora so zahraničnými
partnermi.

Správa ocenila aj prácu nášho časopis Pre-
šporský podnikateľ, ktorý sa aktívne zapájal
propagácie týchto aktivít. Pre lepšie spojenie
vývoja a praxe sme začali vlni uverejňovať
v spolupráci so SAV výsledky práce jednot-
livých pracovísk akadémie, ktoré sa môžu
uplatniť v praxi. V závere roka sme nadviazali
spoluprácu s Úradom priemyselného vlast-
níctva SR, prostredníctvom ktorého chceme
podnieť väčšiu aktivitu podnikateľov pri
ochrane duševného majetku.

Okrem spomínaných aktivít poskytovala
komora aj vlni celú škálu služieb pre pod-
nikateľov, ako je overovanie obchodných
dokumentov, vystavovanie ATA karnetov,
elektronický podpis, služba Preverte si part-
nera a podobne. Veľkú časť činnosti komory
prestavovalo organizovanie kurzov a seminá-
rov. Vlni ich bolo celkom 34 a zúčastnilo sa
na nich 680 záujemcov.

Aj v tomto roku aktívne

Na tieto úspešné činnosti nadväzuje aj plán
na tento rok. V zahranično-obchodných ak-
tívach sa chce komora zamerať viac na ter-
ritóriá, ktoré sú síce logisticky zložitejšie, ale
na základe komunikácie s partnermi v týchto
lokality majú zaujímavý potenciál nových
obchodných príležitostí. Opäť to budú pre-
dovšetkým obchodné misie, alebo účasť na

výstavách a veľtrhoch, prípadne kombinácia
oboch. Rovnako budú pokračovať osved-
čené aktivity a podujatia. Po skončení pro-
jektov EÚ sa komora snaží pre nasledujúce
programovacie obdobie nájsť nové projekto-
vé zámery v oblastiach, ktoré môžu priniesť
úžitok v členských firmách.

Pokračovať bude aj spolupráca s Bratislav-
ským samosprávnym krajom, sekciou vzde-
lávania BRK SOPK a odbornými školami pri
zlepšovaní prenosu požiadaviek praxe do
vzdelávacieho systému. Do tejto spoluprá-
ce sa zapojilo už trinásť SOŠ, ktoré sa stali aj
členmi komory.

Zhromaždenie delegátov prerokovalo aj ná-
vrh na doplnenie Predstavenstva BRK SOPK
za zosnulého Ing. Andreja Kullu. S navrhova-
ným kandidátom Ing. Júliusom Mihálikom z
firmy Doprastav Export, s.r.o. súhlasili všetci
prítomní delegáti.

Okrem toho delegáti prerokovali a schválili
správu o rozpočte za uplynulý rok, ktorý sa
uzavrel s prebytkom takmer 46 tisíc eur a ná-
vrh rozpočtu na rok 2014 s kladným HV vo
výške 41 200 eur.

S primátorom o doprave

Po pracovnej časti zhromaždenia privítali
delegáti medzi sebou hosťa – primátora Bra-
tislavy Ing. Milana Ftáčnika. Z jeho vystúpe-
nia sa dozvedeli o zámeroch mesta najmä
v oblasti dopravy, aktuálnej rekonštrukcie
starého mosta v súvislosti s výstavbou elek-
tričkovej trate do Petržalky, ale aj o prácach
na príprave územného plánu mesta a snahe
vniešť do developerskej činnosti jasnejšie
pravidlá. A keďže to sú oblasti, ktoré dele-
gátov zaujímajú ako obyvateľov mesta, tak
aj ako podnikateľov, otázky sa sústreďovali
najmä na problematiku parkovania, prie-
chodnosti jednotlivých trás mestom a mno-
hé ďalšie. Určite by diskusia trvala dlhšie,
primátor sa však po hodine ospravedlnil a
odišiel na rokovanie o jednotnej parkovacej
politike. Nasledujúce dni ukázali, že bolo
neúspešné, a tak zostane Čierny Peter po-
slancom, ktorí zasadnú do lavíc po nových
voľbách.

M. Zervan ●

Hlavné mesto pripravilo na víkend od 25. do 27. apríla tradičné podujatie **Bratislava pre všetkých**, v rámci ktorého sú bezplatné vstupy do múzeí, galérií, športovísk a pod., a veľa iných atrakcií v meste.

Na 26. apríla pripravila mestská časť Devínska Nová Ves 8. ročník podujatia **SAMOVE HRÝ**, ktoré otvárajú turistickú sezónu. Tešíť sa môžete na skupiny historického šermu, prezentáciu umeleckých remesiel, jazdecký program a veľa iných atrakcií. V tom istom termíne organizuje BSK v Medickej záhrade jedinečné piknikové podujatie pre Bratislavčanov i obyvateľov regiónu **Piknik & Bike** s bohatým sprievodným programom.

Na 1.mája je pripravená **Račianska časovka**, cyklistické preteky, sú súčasťou Župného pohára a **Prvomájové Malacky**, celodenné podujatie v Zámockom parku v Malackách, plné ľudových remesiel, zábavy, hudby, tanečného divadla, detských hier a atrakcií.

V máji sa uskutočnia v Bratislave **Farmárske trhy**, tradičné regionálne podujatie predaja a prezentácie kvalitných výrobkov z regiónu, zaujímavých remeselných výrobkov spojené s kultúrnym a sprievodným programom.

mz ●

PREŠPORSKÝ podnikateľ

Prešporský podnikateľ • Ročník VII, číslo 4/2014

Registračné číslo: MK SR: EV 23/08

ISSN: 1337-8295 • © BRK SOPK 2008

Vydáva: Bratislavská regionálna komora SOPK

Adresa: Jašíkova 6, 826 73 Bratislava

IČO: 30 842 654

Tel.: 02 / 4829 1257

e-mail: mzervan@googlemail.com

Šéfredaktor: Miroslav Zervan • Tel.: 0905 436 937

Grafická úprava: IMPULS ART s.r.o.

Tlač a distribúcia: Tlačiareň Sineal, spol.s r.o.

Dnes predstavujeme:

Bosna a Hercegovina

Pri akomkoľvek hodnotení možnosti ekonomického pôsobenia SR na teritóriu Bosny a Hercegoviny (BaH) musíme vychádzať z niekoľkých premís. Nedávna občianska vojna (1992-1995), rozdelenie krajiny na 2 entity (Republika srbská a Federácia Bosny a Hercegoviny) s rôznym územnosprávnym rozdelením a rôznym systémom riadenia, segregácia spoločnosti podľa národnosti a vierovyznania a balkánsky charakter politiky, riadenia spoločností i samotného podnikania. Problémom ostáva nominácia stranických kádrov na miesta v štátnych inštitúciách a v štátnych firmách.

Postavenie SR v BaH z pohľadu jej susedných, resp. iných európskych krajín možno hodnotiť ako konkurenčné, nakoľko v jednotlivých exportných komoditách sú porovnateľné ceny. Treba si však uvedomiť, že v BaH prevládajú naďalej vzťahy a obchodné kontakty v rámci krajín bývalej Juhoslávie. BaH je spolu so Srbskom, Čiernou Horou, Albánskom, Macedónskom, Moldavskom a Kosovom súčasťou CEFTA 2006 a v rámci tohto zoskupenia existujú zvýhodnené dovozné tarify (od 1. 7. 2013 vystúpilo Chorvátsko v súvislosti so vstupom do EÚ).

K očakávaným pozitívnym zmenám v ekonomike BaH v roku 2014, by mohla patriť realizácia podmienok a pravidiel Dohody o stabilizácii a pridružení medzi EÚ a BaH (SAA) do praxe. Dohodou sa odstraňuje cca 95 % ciel na tovar pôvodom z EÚ; zvyšných cca 5 % predstavujú položky poľnohospodárskeho a potravinárskeho charakteru. Vzhľadom na nedostatok finančných prostriedkov v rámci rozpočtov jednotlivých entít, kantónov a obcí sa väčšina projektov v BaH financuje medzinárodnými (finančnými) inštitúciami, napr. EBRD. Tieto projekty sú otvorené aj pre slovenské podnikateľské subjekty, ktoré doteraz však prejavujú malý záujem.

Možnosti pre slovenský export do Bosny a Hercegoviny možno hľadať predovšetkým v nasledujúcich sektoroch:

- stavebníctvo (obnova priemyslových objektov a dopravnej infraštruktúry)
- energetika a banský priemysel (banské zariadenia, subdodávky pre stavby tepelných elektrární)
- železničná a cestná infraštruktúra a MHD
- poľnohospodárstvo (najmä plemenárstvo a chov hospodárskych zvierat vrátane veterinárstva, podpora malých poľnohospodárskych fariem, podpora malých potravinárskych výrobcov, vodné a odpadové hospodárstvo, lesné hospodárstvo, veterinárny dohľad)
- vzdelávanie, školenie, transfer know-how
- ochrana životného prostredia - vodné a odpadové hospodárstvo (čističky, vodovody ap.)

Zintenzívnenie hospodárskej spolupráce medzi SR a BaH možno očakávať po uskutocnení 1. zasadnutia medzivládnej komisie pre hospodársku, vedecko-technickú a kultúrnu spoluprácu medzi SR a BaH (MVK), ktoré sa plánuje uskutočniť v Bratislave v dňoch 24. - 25. apríla 2014. V rámci jeho prípravy boli rokovania s Ministerstvom zahraničného obchodu a ekonomických vzťahov BaH, so Zahranično-obchodnou komorou BaH a Agentúrou na podporu zahraničných investícií (FIPA), na ktorých sa dohodlo aj organizovanie podnikateľského fóra v rámci zasadnutia MVK. Organizácia zasadnutia MVK je v kompetencii MH SR, kým podnikateľské fórum bude organizovať SARIO.

Zahranično-obchodná výmena medzi BaH a SR dosiahla v roku 2013 rast. Dovoz zo Slovenska dosiahol hodnotu 128,36 mil. BAM, čo predstavuje 6,71 % rast oproti roku 2012. Vývoz BaH do SR predstavoval 122,87 mil. BAM, čo predstavuje rast o 46,22 % oproti roku 2012.

Najvýznamnejšími komoditami v dovoze zo Slovenska boli nové pneumatiky, celulóza, surové hovädzie kože, výrobky z kože a umelej kože, osobné automobily a výrobky z ropných olejov.

Najvýznamnejšími komoditami vo vývoze BaH do SR boli automobilové sedadlá, papier a kartón, časti motorových vozidiel, zvršky obuvi, umelý korund, surový hliník a obuv.

Kontakt na Zastupiteľský úrad SR v Bosne a Hercegovine Veľvyslanectvo Slovenskej republiky

Trnovska 6
71 000 Sarajevo

Bosnia and Herzegovina

Tel. +387 33 716 440

Fax: +387 33 716 410

emb.sarajevo@mzv.sk

V marci si oslávili pekné 75 narodeniny náš dlhoročný člen Gregor Cibula (na snímke druhý sprava). Pri tejto príležitosti mu zablahoželali aj členovia vedenia BRK SOPK. Predseda BRK Igor Junas poďakoval jubilantovi za jeho dlhoročnú aktívnu prácu a ocenil jeho prínos pre rozvoj komory.

Podnikanie v Gruzínsku

Ako sa podniká v Gruzínsku, aké je tam investičné a podnikateľské prostredie a obchodné zvyklosti - to sú témy Okrúhleho stola Gruzínsko. Podujatie pripravuje BRK SOPK v spolupráci s Gruzínskym veľvyslanectvom v Bratislave a pozvanými expertmi z Gruzínska.

Uskutoční sa 16. apríla od 9,00 hod v Bratislavskej RK v budove Kerametalu na Jašíkovej ul..

Program:

8,30 - 9,00 - Registrácia firiem

- Privítanie: Juraj Majtán, riaditeľ BRK SOPK a Alexander Nalbandov - veľvyslanec Gruzínska

Témy diskusie:

- Stručný prehľad o ekonomickom a investičnom prostredí

- Čo môže Gruzínsko ponúknuť (prečo podnikáť a investovať v Gruzínsku)

- Ako sa pripraviť na rokovanie

Od cca. 12,30 je naplánovaná neformálna diskusia, networking, občerstvenie
Tlmočenie je zabezpečené.

Prihlásiť sa možno na email: ivana.kondasova@sopk.sk do 4. 4. 2014

Ivana Kondášová 02/4829 1247.

Na raňajkách o Ruskej federácii

Dňa 18. 3. 2014 sa konalo informačno-networkingové podujatie Business Breakfast Ruská federácia. Obchodný zástupca pán Alexander Parshakov informoval prítomných zástupcov firiem o súčasnej ekonomickej situácii v RF, vzájomných možnostiach spolupráce a o potrebných náležitostiach pri obchodovaní s RF. Zároveň zdôraznil skutočnosť, že Slovensko a Ruská federácia majú podpísaný rad dohôd o vzájomnej spolupráci.

Druhá časť podujatia bola vymedzená vzájomným rokovaniem a individuálnym stretnutiami so zástupcami z veľvyslanectva. *lk*

JAR ponúka veľké možnosti

Začiatkom marca sme realizovali Okrúhly stôl Juhoafrická republika. Podujatie sme pripravili v spolupráci s Veľvyslanectvom Juhoafrickej republiky vo Viedni, ktoré zastupovali konzultant pre bilaterálne vzťahy Pieter Coetzee (na obr. v strede) a honorárny konzul JAR Milan Lopašovský (vľavo).

Juhoafrická republika ponúka široké možnosti na podnikanie a investovanie. HDP krajiny sa v posledných rokoch strojnásobil z hodnoty 126 biliónov USD na 358 biliónov. Inflácia je na výške 6 % (2012).

Hlavnými exportnými komoditami sú zlato, víno, diamanty, ale aj automobilové súčiastky, strojárské výrobky a kovové súčiastky.

Vo vývoze SR do JAR stále dominuje vývoz osobných automobilov, ich častí a súčastí a zariadenia, elektrické stroje a prístroje, zariadenia pre energetiku, umelé hnojivá, kaučukové výrobky, rôzne chemické výrobky, výrobky zo železa a ocele, kovoobrábacie stroje, optické, fotografické, meracie a lekárske nástroje a prístroje, papier a lepenka, hračky, hry a športové potreby.

V dovoze do SR vo roku 2011 dominovalo najmä ovocie vrátane štiav, orechy, osobné automobily a ich diely, surové železo, kancelárske potreby a papierenský tovar, rudy, víno, chemické výrobky, elektrické stroje a prístroje. *lk*

Za biznisom do Bosny a Hercegoviny

Pre záujemcov pripravujeme individuálnu konzultáciu s obchodným radcom o možnostiach exportu, spolupráce, možnostiach podnikania a investovania v Bosne a Hercegovine.

Konzultácia sa koná 15. apríla 2014 od 9,00 hod v Bratislavskej regionálnej komore SOPK, Jašíkova 6, Bratislava, budova Kerametalu, 1. poschodie. Čas vymedzený na jednu firmu je 30 minút

Prihlásiť sa treba do 4. 4. 2014. Bližšie informácie poskytne Ing. Ivana Kondášová, 02/4829 1247 email: ivana.kondasova@sopk.sk

Ako začať v Rakúsku

Máte záujem dozvedieť sa viac o podnikaní v Rakúsku? Príležitosť na to ponúka individuálne poradenstvo s expertmi – právnikmi a daňovým poradcom. Záujemcovia dostanú informácie o možnostiach expanzie do Rakúska, špecifikách rakúskeho trhu, daňovej a právnej problematike, vybavení živnostenského listu a iné.

Individuálna konzultácia je naplánovaná na 30 minút.

Podujatie sa uskutoční dňa 10. apríla 2014 od 10,00 -17,00 hod. v priestoroch Obchodného oddelenia Rakúskeho veľvyslanectva, Suché Mýto 1, vchod A, 3 posch., Bratislava

Prihlásiť sa možno na bratislava@advantageaustria.org

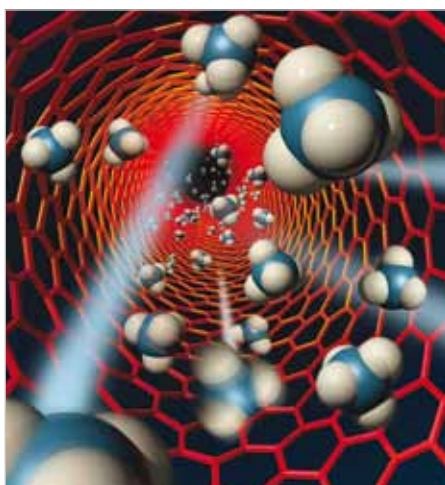
lk

Ako (lepšie) vidieť nanosvet

Nanotechnológie sú nesmierne rýchlo rozvíjajúcou sa oblasťou, ktorá nám poskytuje materiály s veľkým potenciálom v rôznych oblastiach priemyselných aplikácií. Pochopenie vzájomných vzťahov medzi štruktúrou a vlastnosťami nanomateriálov sa nezaobíde bez použitia moderných mikroskopov, kde majú svoje nezastupiteľné miesto aj tzv. rastrovacie sondové mikroskopy. Rastrovací sondový mikroskop umožňuje zobrazovať reliéf alebo inú vlastnosť povrchu s vysokým priestorovým rozlíšením na nanometrovej úrovni. Na tento účel sa využíva sonda umiestnená a premiestňovaná v malej vzdialenosti od zobrazovaného povrchu.

Kolektív Oddelenia multivrstiev a nanoštruktúr Fyzikálneho ústavu SAV (FÚ SAV) vymyslel unikátnu realizáciu sondy na uskutočňovanie lokálnej nábojovej tranzientovej analýzy, ktorá umožňuje lokálnu analýzu pomocou nábojovej tranzientovej spektroskopie.

Možnosti aplikácie tejto inovatívnej sondy sú v oblasti mikroskopickej analýzy defektov tranzientovou spektroskopiou aj v málo vodivých polovodičových a dielektrických filmoch a taktiež v analýze materiálov na mikroskopickej úrovni, ako aj na nanometrovej úrovni.

Inovativnosť technológie spočíva v spoľahlivej analýze tranzientov vzájomným oddelením analyzovaného tranzientového prúdu od prúdu napájajúceho senzor na riadenie vzdialenosti sondy od analyzovaného povrchu. Navyše sonda nie je v kontakte s analyzovaným povrchom, nepoškodzuje ho a zároveň sa neopotrebováva. Dosiadnuteľné laterálne rozlíšenie môže byť až atomárne na rozdiel od sond pracujúcich v kontaktnom režime.

Pôvodcami inovatívnej technológie sú Ing. Štefan Lányi, DrSc. a Ing. Vojtech Nádaždy, CSc. (oba z FU SAV). Dr. Lányi je vedúci vedecký pracovník FU SAV s dlhoročnou praxou a expert v oblasti výskumu polarizačných javov v pevných látkach a spektroskopie defektov v polovodičoch. Ako jeden z prvých v Strednej Európe sa už vyše dvoch desaťročí zaoberá rozvojom metód rastrovacej sondovej mikroskopie. Je autorom viacerých originálnych riešení, ako napríklad rastrovacieho kapacitného mikroskopu a kombinovaného rastrovacieho (kapacitného a tunelovacieho) mikroskopu.

Ing. Nádaždy je samostatný vedecký pracovník FU SAV s dlhoročnou praxou a expert v oblasti spektroskopie defektov v polovodičoch na mikroskopickej úrovni v tenkovrstvových tranzistoroch, organických polovodičoch a fotovoltaických článkoch.

Predstavená inovatívna sonda na uskutočňovanie lokálnej nábojovej tranzientovej analýzy vyvinutá na FU SAV je chránená medzinárodnou PCT patentovou prihláškou číslo PCT/SK2013/000014. Pôvodcovia hľadajú priemyselných partnerov na predaj alebo licencovanie predmetnej technológie.

Ing. Martin Gróf, PhD. www.ktt.sav.sk

Počet udelených patentov klesá

Slovensko má v rámci Európskej únie najmenej patentov na osobu a vo financovaní vedy výskumu je na konci rebríčka spolu s Bulharskom a Rumunskom.

Situácia v tejto oblasti sa navyše stále zhoršuje, čo dokazujú aj čísla Kým v roku 2012 bolo na Slovensku udelených 161 patentov, vlani ich počet klesol na 115 schválených žiadostí. Podľa Úradu priemyselného vlastníctva s počtom vynálezov nemôžeme byť spokojní. K poklesu dochádza aj napriek tomu, že sa usiluje motivovať vynálezcov napríklad aj možnosťou podávať prihlášky cez internet. Počty zaregistrovaných podaní totiž rýchlo klesajú. Zatiaľ čo si o patent vlani požiadalo 211 Slovákov, v susednom Česku zaznamenali rekordný počet až 867 patentových prihlášok.

Príčiny tohto prepadu možno hľadať aj vo financovaní vedy a výskumu. Pre porovnanie: Slovensko dáva na vedu zhruba sedem desiatin percenta HDP, za ním je iba Bulharsko, Rumunsko a Cyprus. „Minulý rok bolo na podporu vedy a výskumu vyčlenených 15 865 723 eur, tento rok to bude o 105-tisíc eur menej,“ povedal Michal Kaliňák, hovorca ministra školstva.

V kontraste so skrátením rozpočtu sú podľa hovorca nové formy pomoci. Štát chce finančne podporiť najmä výskumné centrá školských zariadení, no neodmieta ani spoluprácu so súkromnými podnikmi.

Zatiaľ čo slovenských patentov ubúda, čoraz častejšie sa stáva, že naši vynálezovia registrujú svoje nápady v zahraničí. To by mohlo zvrátiť spustenie pripravovaného spoloč-

ného európskeho patentu. Odborníci vidia „odlev mozgov“ aj v nadnárodných firmách. Tie si často projekty slovenských pracovníkov registrujú ako vlastné patenty v zahraničí.

Úrad priemyselného vlastníctva pritom verí v oživenie prostredníctvom zvýšenej aktivity slovenských univerzít. Na rozdiel od súkromných patentových žiadostí totiž počet univerzitných žiadostí v posledných rokoch narastá. Ministerstvo školstva vidí zlepšenie napríklad v IT biznise. Na rozvoj sektora chce využiť aj európsku spoluprácu. „Na podporu v oblastiach, ako sú inteligentné komunikačné technológie, nanotechnológie, robotika či vesmír, pôjde 1,8 miliardy eur,“ dopĺňa hovorkyňa Zastúpenia Európskej komisie na Slovensku Ingrid Ludvíková.

Spracované mz

Túto stránku sponzoruje

najväčší výrobca stavebných profilov na Slovensku.

Stavebníctvo by

Po piatich rokoch poklesu by sa malo v roku 2014 po prvý raz slovenské stavebníctvo stabilizovať. Prípadne sa očakáva jeho mierny nárast o 1,3 %. Vyplyva to z najnovšej štvrtročnej analýzy slovenského stavebníctva, ktorú pripravila analytická spoločnosť CEEC Research.

„Slovenskému stavebníctvu aktuálne stále chýba dostatok zákaziek. Ako však ukazujú najnovšie výsledky nášho výskumu, v budúcom roku by sa to už malo zmeniť,“ zhodnotil na stretnutí lídrov slovenského stavebníctva v Bratislave riaditeľ CEEC Research Jiří Vacek. V roku 2015 zároveň očakáva nárast tohto sektora o približne 3,4 %.

Z analýzy spoločnosti tiež vyplynulo, že najoptimistickejšie sú firmy, ktoré sa venujú inžinierskym stavbám. Tie očakávajú najväčší rast tržieb, a to o 4 %. Jednou z príčin sú už štátom spustené súťaže najmä na infraštruktúrne projekty. „Som optimista a verím, že budúci rok už nebude pre stavebníctvo o poklese ale o raste,“ skonštatoval aj šéf rezortu dopravy Ján Počiatek. Zároveň pripomenul, že od začiatku roka sa uzatvorili diaľničné tendre v hodnote viac ako 735 miliónov eur.

Opatrný optimizmus

Šéf Zväzu stavebných podnikateľov Slovenska Zsolt Lukáč bol trochu opatrnejší a pripomenul, že pre stavebné firmy sú podstatné až tie kroky, keď môžu stavebné stroje reálne vyjsť na stavbu a začať pracovať. Stavbári však už podľa neho vnímajú signály štátu, ktoré dávajú predpoklady na to, že v tomto roku sa môže stavebný sektor stabilizovať a mierne narásť.

Zároveň však apeloval na všetkých prítomných, aby sa stavebné projekty nesúťažili len na základe najnižších cien. „Ale, aby sme dokázali súťažiť v kvalite,“ zdôraznil Lukáč. Toto je podľa neho podstatné aj do budúcnosti, aby sa stavebné firmy udržali pri živote.

Zo štúdie pritom súčasne vyplynulo, že využitie kapacít stavebných firiem je stále veľmi nízke a dosahuje úroveň 78 %. Hoci by malo postupne stúpať, stále je približne pätina, čiže 22 % kapacít stavebných firiem nevyužitá. Preto zhruba tretina firiem plánuje ďalšie znižovanie svojich personálnych nákladov a redukciu kapacít.

Stavebné firmy predpovedajú, že ich sektor v tomto i budúcom roku porastie. V roku 2014 podľa riaditeľov sektor vzrastie o prvých 1,6 percenta, v roku 2015 sa očakáva ďalšie zvýšenie výkonu, a to o 3,2 percenta. Napriek optimistickým vyhladkam sa ale trh stále musí vyrovnávať s problémami, ktoré doňho priniesla päťročná kríza. Týka sa to hlavne zlej platobnej morálky časti investorov i staveb-

ných firiem a problematická je kvalita projektovej dokumentácie u časti stavieb.

„Optimistický výhľad a konečne návrat sektora k rastu po predchádzajúcich piatich rokoch poklesov podporuje i rastúci objem nových projektov, ktoré už projektové firmy pripravujú pre stavebné realizácie. Objem týchto projektov podľa riaditeľov projektových firiem už bude v tomto i budúcom roku rásť, čo zaistí novú prácu pre stavebné firmy. Prebudilo sa inžinierske staviteľstvo, ktoré tento pozitívny trend ťahá, a to najmä vďaka veľkým verejným zákazkám,“ komentuje výsledky štvrtročnej analýzy slovenského stavebníctva Jiří Vacek.

V súčasnosti je podľa neho vo výstavbe vyše 110 kilometrov diaľnic a rýchlostí a po ukončení troch tendrov bude rozostavaných historicky najviac kilometrov. Minister dopravy o tom informoval počas Cestnej konferencie 2014, ktorú zorganizovala Slovenská cestná spoločnosť. Pred uzavretím sú ešte súťaže na stavbu diaľnice D1 Lietavská Lúčka – Višňové – Dubná Skala (13,5 km), D3 Žilina, Strážov – Brodno (4,25 km) a R2 Zvolen, východ – Pstruša (7,85 km) v celkovej dĺžke 25,6 km. Vo výstavbe by tak spolu s nimi v tomto roku malo byť okolo 135 kilometrov diaľnic a rýchlostí.

Firmy potápa platobná neschopnosť

I napriek rastúcemu objemu stavebných prác ale situácia na trhu zostáva stále náročná a trh sa bude musieť ešte vyrovnáť s negatívnymi pozostatkami z predchádzajúcich rokov krízy. Tými sú jednak zlá platobná morálka – ako u niektorých investorov, tak ale i u vyšších dodávateľov voči ich subdodávateľom alebo dodávateľom materiálu, ktorá do istej miery súvisí i s ponúkaním a realizáciou niektorých stavieb za podhodnotenú cenu, a jednak i zlá kvalita projektovej dokumentácie u časti stavieb, vďaka ktorým vzniká potreba realizácií dodatočných prác pri výstavbe. Tie samozrejme vytvárajú i dodatočné náklady, čo následne vedie k sporom medzi stavebnou firmou a investorom kvôli ich úhradám.

Za výrazne nekvalitné označilo projekty, podľa ktorých mali realizovať stavby, až 38 % riaditeľov stavebných firiem. Nekvalita projektov viedla k nárastu nákladov realizovaných stavieb priemerne až o 19,5 %. Pritom tieto dodatočné náklady sa stavebným firmám podarilo získať od investora spravidla len čiastočne a zostatok museli pokryť z vlastných zdrojov. „V porovnaní s predkrízovým obdobím je kvalita projektovej dokumentácie citelne horšia a investori toto riziko zmluvne prenášajú na zhotoviteľa,“ komentuje situáciu Miroslav Zobaník, generálny riaditeľ spoločnosti Met-

malo mierne rást'

rostat Slovakia. „Tým, že investor prenesie časť zodpovednosti za projekt na dodávateľa, sa i napriek tomu neubrání prácam navyše. Niektoré parametre projektu totiž dodávateľ skontrolovať nemôže i napriek zmluvným dohodám, čo potvrdzujú i rozhodnutia súdov. Riešením je dôsledný a priebežný audit projektu, sledovanie nákladov v priebehu práce na projekte a kontrola technických riešení,“ hovorí Pavel Štáf, riaditeľ spoločnosti Bytecheck.

Nízka cena znamená nízku kvalitu

Prioritné využívanie kritéria najnižšej ceny vo verejnom obstarávaní podľa prezidenta Zväzu stavebných podnikateľov Slovenska (ZSPS) Zsolta Lukáča spôsobilo v stavebníctve neprimeranú cenovú vojnu.

„Firmy nielenže si vzájomne podliezali ceny, ale boli ochotné podliezať aj náklady jednotlivých komponentov stavebnej výroby. Je to jednoznačne zlé, choré a vedie len k záhube konkrétnej stavebnej firmy, ale aj projektu, ktorý má realizovať,“ povedal vo štvrtok Lukáč počas prvého Fóra slovenského stavebníctva v Bratislave.

Súčasťou konferencie, ktorej cieľom bolo hľadanie cesty stavbárov z bludného kruhu, bola panelová diskusia o vzťahu cien a kvality v stavebníctve. Ďalšími témami boli pokles domáceho stavebníctva a hlavné problémy súčasnej situácie na stavebnom trhu, vývoj cien stavebných materiálov od roku 2008 a kríza marketingu v slovenskom stavebníctve. Prípady, keď zhotovitelia stavieb svojim subdodávateľom z rôznych dôvodov neplatia načas, sú podľa prezidenta stavebných podnikateľov na Slovensku mimoriadne rozšírené. „Pôsobí to skoro ako smrteľná choroba pre stavebníctvo. Treba na ňu nájsť liek a jedným z nich je oddémonizovať tvorbu cien,“ upozornil Lukáč. Verejní obstarávatelia by sa podľa neho namiesto toho, že sa sústreďujú na kritérium najnižšej ceny, mali zamerať najmä na to, aby bol projekt reálny. Stavebná firma by zas mala byť schopná projekt uskutočniť za ponúknutú cenu svojimi kapacitami alebo so subdodávateľmi.

Napríklad, na stavbe diaľnice D1 Dubná Skala – Turany v dĺžke 16,4 kilometra spoločnosť Váhostav – SK, a. s. nespláca záväzky dodávateľom v stanovených termínoch. Zhotoviteľ to zdôvodnil tým, že ide o stratovú stavbu. Váhostav chce záväzky na tejto stavbe uhrádzať z príjmov za iné stavby, ktoré realizuje. Stavebné práce na diaľnici v okolí Martina začali v decembri 2011 a trvať majú do konca tohto roka. Váhostav sa zaviazal diaľnicu postaviť za 137,75 mil. eur bez dane z pridanej hodnoty, čo je 41,15 % z pôvodných

predpokladaných nákladov 334,72 mil. eur. „Išli do rizika a to sa prejavilo výrazne negatívnym vplyvom na to, že nie sú schopní v primeranom čase platiť svojich subdodávateľov,“ povedal Lukáč k uvedenému prípadu, ktorý na Slovensku nie je zriedkavosťou. Každý je podľa neho povinný plniť zmluvu s investorom alebo subdodávateľom. „Treba si zobrať dobré príklady z Nemecka, Francúzska či Švédska. Regulácia je tam jednoznačne nastavená tak, že keď má niekto záväzok, a to aj k subdodávateľom, tak ho má plniť. Investor je povinný v záujme úspechu svojho realizovaného projektu na to dohliadať,“ dodal Lukáč s tým, že ide o čisto praktickú a pre stavbárov veľmi dôležitú otázku.

Zlá platobná morálka

Tieto dôsledky krízy na slovenské stavebníctvo, ktoré sa prepadlo až o 31 % od svojho vrcholu, potvrdzuje i člen predstavenstva Inžinierskych stavieb Košice Pavol Kováčik: „Zhoršujúca sa platobná morálka sa stala nočnou morou stavebníctva a úzko súvisí s niekoľkoročným prepadom v stavebníctve, ale aj nereálne nízkymi zmluvnými cenami. K nevyhnutnému dôsledku - krachom a insolvenciám stavebných firiem už dochádza. Cez nedostatočnú podnikateľskú etiku na Slovensku a známe problémy s vymožiteľnosťou práva sa obávam, že dospejú ku svojmu koncu aj slušní stavební podnikatelia.“ Rovnako to vidí i zástupca dodávateľov stavebných materiálov Anton Barčík, generálny riaditeľ Považskej cementárne: „Žiadne zlepšenie platobnej morálky sme nezaznamenali. Nie sú dodržiavané ani lehoty splatnosti nad 100 dní. Navyše reštrukturalizácie, konkurzy a akože ozdravovanie dlžníkov na úkor veriteľov poškodzuje a ohrozuje aj stabilizované stavebné spoločnosti v SR.“ Podobnú skúsenosť má i Libor Taglicht, riaditeľ spoločnosti Ramirent, ktorá pre stavebné firmy zaisťuje stavebnú mechanizáciu: „Aktuálna platobná morálka na Slovensku je z nášho pohľadu katastrofálna. K zlepšovaniu v žiadnom prípade nedochádza a o morálke by som v tomto prípade ani nehovoril.“

Stav je podľa riaditeľov stavebných firiem aktuálne tak náročný, že až tri zo štyroch firiem (74 percent) chcú začať stavby zastavovať a problémy s platením riešiť súdne.

„Pre ďalšie smerovanie slovenského stavebníctva bude teda dôležitý nielen vývoj objemu nových zákaziek, ktorý je úplne kľúčový, ale tiež i to, akým spôsobom a ako rýchlo sa sektoru podarí vyrovnáť s negatívnymi pozostatkami krízy,“ uzatvára Jiří Vacek, riaditeľ analytickej spoločnosti CEEC Research. mir ●

Coneco predstavilo

Takmer 480 vystavovateľov z 9 krajín sa predstavilo na 35. ročníku medzinárodného veľtrhu stavebníctva Coneco, ktorý bol koncom marca v areáli bratislavskej Incheby. Vystavovatelia z Českej republiky, Grécka, Maďarska, Nemecka, Poľska, Rakúska, Slovenska, Talianska a Turecka na ploche 35 000 štvorcových metrov prezentovali súčasné trendy v stavebníctve a zároveň priniesli množstvo novinek.

Coneco tradične ponúka všetko potrebné pre stavbu a rekonštrukciu – od stavebných materiálov cez okná, dvere, strechy, podlahy, klimatizácie, elektroinštalácie, sauny, vŕivky, garážové brány až po zariadenie do záhrady.

Znižovanie energetických strát sa stalo nosným pilierom energeticky efektívneho stavebníctva. Vynútili si to neustále stúpajúce náklady na energiu, klesajúce zásoby energií a aj stále sa zvyšujúce znečistenie Zeme. Ak dnes hovoríme o modernej stavbe, naozaj trendové svetové stavby sú nielen energeticky úspor-

né, ale nezriedka energiu aj sami vyrábajú a okrem toho sú inteligentné. Zreálnovanie cien energií má v stavebníctve za následok zavádzanie nových konštrukcií, materiálov a technológií znižujúcich prevádzkovú spotrebu energií. Ide o celosvetový fenomén, ale naozaj „nový“ je len v niektorých krajinách. V Nemecku a Rakúsku sa už v osemdesiatych rokoch realizovali nízkoenergetické stavby a v súčasnosti tam už pre takéto stavby existujú prepracované programy štátnej podpory. V deväťdesiatych rokoch sa v týchto krajinách začala aj výstavba pasívnych domov.

Energeticky úsporné stavby

Mottom tohto ročníka bolo „Stavajme moderne a úsporne“, čo odrážalo súčasný trend v stavebníctve - energeticky úsporné budovy. Aj preto v ponuke vystavovateľov dominovali nové materiály, progresívne a obnoviteľné zdroje energie, pasívne a nízkoenergetické domy a revitalizácia budov so zreteľom na energetickú úspornosť.

Pojem nízkoenergetická stavba bola donedávna pre slovenského investora neznámym pojmom, poznal len stavbu postavenú z betónu, železobetónu, pórobetónu, pálenej tehly alebo keramzitových panelov. Mala síce

výrazne horšie tepelnoizolačné vlastnosti, ale problém vysokej prevádzkovej spotreby energie slovenského investora príliš netrápil, lebo jej cena bola ešte donedávna značne deformovaná. Aj preto Slovensko zatiaľ len ojedinele stavia nízkoenergetické stavby. Potešiteľné je, že sa už začína zaoberať problémom energetickej náročnosti stavieb, hromadne sa zatepluje aj napriek tomu, že stále platia dosť mäkké tepelnotechnické normy. Nové trendy v tejto oblasti ponúkol aj veľtrh zameraný na energetickú efektívnosť - Racio-energia. Už tradične je súčasťou stavebného veľtrhu Coneco. V širokom spektre ponuky tovarov a služieb tu dominovali progresívne a obnoviteľné zdroje energie, pasívne a nízkoenergetické domy, revitalizácia budov či drevostavby. Tieto témy spoločne s novými technickými riešeniami na dosiahnutie dlhšej životnosti a atraktívnejšieho vzhľadu stavieb a problematikou udržateľnosti v stavebníctve predstavovali hlavné zameranie tohtoročného veľtrhu. Návštevníci sa mohli každý deň v konzultačno-poradenskom centre informovať, ako ušetriť peniaze na energiách - ako správne a efektívne zatepľovať, aké sú výhody drevostavieb či ako zabudovať okná v ultranízkoenergetických budovách. Neme-

nové trendy

zetovali firmy s ponukou energeticky úsporných domov.

Salón drevostavieb 2014 predstavil celkom štyridsaťjeden v uplynulom roku realizovaných moderných drevostavieb, navrhnutých českými a slovenskými architektmi a stavby hostí – Matthiasa Heina z Rakúska a Geira Brendelanda z Nórska. „Do aktuálneho Salónu vyberáme vždy architektonicky, konštrukčne a dispozične zaujímavé drevostavby, ktoré boli dokončené na Slovensku a v Českej republike v poslednom období. Výstava má význam pre architektov, ktorým slúži na porovnanie s výsledkami kolegov a poskytuje možnosť zviditeľniť svoje realizácie, ako aj pre návštevníkov a potenciálnych záujemcov o drevostavbu, pre ktorých je prehliadka reprezentatívnym súborom súčasnej českej a slovenskej architektúry moderných drevostavieb. Stavanie z dreva má budúcnosť, pretože drevo je jedným z mála dorastajúcich, obnoviteľných stavebných materiálov. Na Slovensku, ktoré je štvrtou najlesnatejšou krajinou v Európe, máme veľký, no nedostatočne využívaný potenciál v oblasti využívania dreva v staviteľstve aj vzhľadom na naše tradície a výrobné zázemie. Poslaním Salónu drevostavieb je preto nielen propagácia kvalitnej architektúry z dreva, ale aj prekonávanie

nej zaujímavé boli príklady využitia prírodných priemyselne upravených materiálov ako korok, celulóza, drevovláknó, vlna a konope pri obnove vidieckych domov. Denne sa v pätnásťminútových blokoch mohli návštevníci oboznámiť s ukázkami aplikácií konkrétnych produktov v nízkoenergetických a pasívnych budovách, ktoré prezentovali viaceré firmy, venujúce sa tejto problematike.

Príde renesancia dreva?

Veľtrh potvrdil, že aj napriek konzervatívnosti slovenskej verejnosti sa začína u nás dariť aj producentom nových stavebných materiálov a technológií. Odborníci tvrdia, že jedným z faktorov pôsobiacich na zmenu vkusu zákazníka je nedostatok času. Domy na báze drevených rámových konštrukcií a drevených panelov totiž dostanete pod strechu v neporovnateľne kratšom čase, než akýkoľvek iný prefabrikovaný dom. Dôkazom toho boli aj exponáty na Salóne drevostavieb, kde sa pre-

nedôvery či predsudkov voči drevostavbám,“ povedala architektka Ľubica Fábri.

Hoci najväčšiu časť Salónu drevostavieb 2014 predstavovali rodinné domy, medzi prezentovanými stavbami nechýbali ani zaujímavé realizácie firemného sídla, agroturistického areálu, kostola či pavilónov a exteriérových úprav s využitím dreva. Slovensko na Salóne zastupovali viaceré diela, ktoré získali prestížne ocenenia, ako napríklad EPD v Stupave (Drevodom roka 2013), Chata v Nižnom Klátove (CE.ZA.AR 2013 v kategórii Rodinný dom) či revitalizácia vrchu Hradová

v Košiciach (Cena verejnosti v súťaži CE.ZA. AR 2013).

Drevo ako inšpiratívny, všestranne využiteľný konštrukčný materiál a vhodnosť drevostavieb na dosiahnutie nízkoenergetických či pasívnych štandardov si získavajú architektov všetkých generácií – na výstave boli zastúpené práce etablovaných ateliérov i mladších a začínajúcich tvorcov. K výstave vydali organizátori katalóg – Ročenku drevostavieb 2013, v ktorej sú obsiahnuté všetky stavby predstavené na Salóne drevostavieb 2014.

Bohatý sprievodný program

Na veľtrhu sa veľa pozornosti venuje aj sprievodným akciám. Sekcia Pamiatky, ktorá sa v rámci veľtrhu uskutočnila druhýkrát, bola zameraná na obnovu kultúrneho dedičstva krajiny. Salón architektúry prináša prehliadku významných prác prestížnych odborných ankiet. Ústredným sprievodným podujatím veľtrhu bola konferencia Stretnutie lídrov slovenského stavebníctva, na ktorej sa diskutovalo o problémoch podnikateľského prostredia v slovenskom stavebníctve a o vymožitelnosti práva.

Medzi množstvo ďalších sprievodných akcií patrila aj odborná konferencia „Teória a konštrukcie pozemných stavieb“, ktorá sa venovala novým právnym a technickým predpisom pri spracovaní projektovej dokumentácie významnej obnovy budov.

Na veľtrhu sa tradične predstavili aj žiaci odborných škôl. Tento rok to bola súťaž žiakov SOŠ – Majstrovstvá Slovenska strechárskych remesiel žiakov odborných škôl a súťaž maliarov – študentov OŠ s medzinárodnou účasťou. V predposledný deň veľtrhu boli slávnostne odovzdané ocenenia súťaže o najlepšie exponáty aktuálneho ročníka – Zlatá plaketa Coneco 2014, Zlatá plaketa Racioenergia 2014 a rovnako aj súťaže o najkreatívnejšiu a architektonicky najlepšie riešenú expozíciu – Zlatý Leonardo 2014. Víťazov pozná aj súťaž O najlepšie obnovený bytový dom roka 2013.

mir ●

Na platobnú morálku nemusia doplácať všetci

Zvýskumu, ktorý realizovala spoločnosť CEEC Research vyplýva, že aktuálne až 67 % firiem stavia na „hranici bezpečnej ceny“ a dokonca 18 % už stavia pod hranicou ceny, za ktorú je možné stavbu realizovať tak, aby bola pri kolaudácii odovzdaná do užívania ako bezproblémová. Jav, ktorý je do veľkej miery vyvolaný krízou, ale aj kritériom najnižšej ceny pri verejnom obstarávaní a ďalšími faktormi. Až dodnes sa stavebníctvo s týmto javom naoko vyrovnávalo, ale pohár napokon pretiekol.

Ako prvý z veľkých priznal problémy Doprastav, a.s. Nepreplácanie faktúr subdodávateľom dosiahlo extrémne rozmery, a tak firma požiadala koncom marca o reštrukturalizáciu. Najväčšie záväzky má podnik voči bankám. Tie ich mávajú zaistené, čiže by z ozdravenia mali vyjsť bez väčších problémov. Inak to bude v prípade subdodávateľov.

Pohľadávky voči Doprastavu priznal Strabag. Váhostav tvrdí, že si s Doprastavom dlhujú asi toľko isto. Najväčší problém bude reštrukturalizácia znamenať pre menšie firmy so živnostníkmi.

„Situácia v stavebníctve sa síce zlepšuje, ale dlhy z minulosti sa stavebným firmám nakuľovali. Je otázka, kto všetko ešte skončí v reštrukturalizácii. Budem sa pýtať aj vo Váhostave,“ povedal minister dopravy Počiatek. Nielen Doprastav, ale aj Váhostav má problémy platiť faktúry načas. Váhostav tvrdí, že na dialniciach sú stratoví a že nevládajú stavať úseky za také ceny, na akých sa pôvodne so štátom dohodli. „Vtedy hovorili, že ceny sú reálne, že sú také, za ktoré to postavia, ale dnes vravia niečo iné. Nakoniec skončia firmy v reštrukturalizácii. Nejdem skúmať, kto bol za rozhodnutím oceniť tie projekty takou nízkou cenou,“ dodáva Počiatek.

Váhostav potvrdil, že nemá v úmysle podať návrh na reštrukturalizáciu. „Podanie návrhu na reštrukturalizáciu zo strany Doprastavu nemá vplyv na jeho pôsobenie v združeních, ktorých členom je aj spoločnosť Váhostav,“ hovorí Tomáš Halán z Váhostavu. Spoločne totiž Doprastav s Váhostavom pôsobia na dialnici D3, D1 pred Žilinou a detvianskej R2. Do reštrukturalizácie by nemala vstúpiť ani Skanska. Tá momentálne čaká na verdikt nielen v prípade výstavby tunela Višňové, ale aj v prípade dialničného žilinského obchvatu či zvolenskej R2. „Ja sa pýtam, ako bude tá reštrukturalizácia vyzeráť. Malí subdodávateľia dostanú 5 až 10 percent zo svojej pohľadávky. Keď krachovala v Rakúsku firma Alpine, tak tam sa najskôr uspokojili všetci subdodávateľia, potom banky a ako posledný bol na rade štát,“ povedala šéfkla Skansky na stretnutí lídrov slovenského stavebníctva. Anton Barčík, generálny riaditeľ Považskej

Problémy s platobnou morálkou do istej miery vychádzajú i z ponúkania stavieb niektorými firmami za ceny, ktoré sú pod úrovňou nákladov nutných k ich realizácii. Realizácie stavieb za takéto ceny potom spôsobujú nedostatok prostriedkov na úhradu vlastných záväzkov niektorých firiem.

cementárne, zase vraví, že žiadne zlepšenie platobnej morálky nezaznamenali. „Nie sú dodržiavané ani lehoty splatnosti nad 100 dní. Navyše reštrukturalizácie, konkurzy a akože ozdravovanie dlžníkov na úkor veriteľov poškodzuje a ohrozuje aj stabilizované stavebné spoločnosti,“ tvrdí. Stav je podľa riaditeľov stavebných firiem aktuálne taký náročný, že až 74 percent firiem chce začať stavby zastavovať a problémy s platením riešiť súdne, teda cez ozdravenie.

Tri nové európske smernice o verejnom obstarávaní, ktoré prijala Rada Európskej únie vo februári tohto roka, počítajú aj s priamymi platbami verejných obstarávateľov subdodávateľom. V spojitosti s množiacimi sa reštrukturalizáciami slovenských stavebných spoločností, pri ktorých najviac utrpia ich subdodávateľia, na to upozornili advokáti Andrej Leontiev a Ján Lazur z advokátskej kancelárie TaylorWessing e/n/w/c.

SR musí tieto zmeny prebrať do svojho právneho poriadku najneskôr do dvoch rokov. Advokáti vyzvali prevziať nové smernice čím skôr. Zabránilo by sa tým podľa nich tomu, aby slovenskí politici museli vymýšľať ori-

ginálne riešenia, čím by sa Slovensko opäť vybralo „svojou cestou“. Cieľom zásadných zmien európskych predpisov o verejnom obstarávaní je zvýšenie efektívnosti vynakladania verejných výdavkov, s čím súvisí aj podpora účasti malých a stredných podnikov a zahraničných uchádzačov, a lepšie používanie verejného obstarávania na podporu spoločných spoločenských cieľov. Ich spoločným menovateľom je boj proti protekcionárstvu, korupcii a konfliktom záujmov.

Podľa zmien bude možné upraviť právne poriadky členských štátov EÚ tak, aby umožnili verejným obstarávateľom vykonávať priame platby za dodaný tovar, vykonané práce a poskytnuté služby priamo subdodávateľom. Prispôbenie pravidiel účasti vo verejnom obstarávaní potrebám malých a stredných podnikateľov sa prejaví okrem iného v tom, že maximálna výška obratu, preukázanie ktorej budú môcť obstarávateľia od uchádzačov požadovať, sa zníži z trojnásobku na dvojnásobok predpokladanej hodnoty zákazky.

Slovensko bude musieť zároveň upraviť tie časti zákona o verejnom obstarávaní, ktoré sa týkajú zákazu účasti vo verejnom obstarávaní. EÚ po novom od členských štátov požaduje, aby aj subjekty, ktoré sa dopustili konania, za ktoré je možné uložiť zákaz účasti vo verejnom obstarávaní, mali možnosť dodatočne preukázať svoju spoľahlivosť. Môžu to urobiť napríklad tak, že predložia dôkazy o opatreniach, ktoré prijali na to, aby k ďalším pochybeniam už nedochádzalo. To by mohlo pomôcť šiestim veľkým stavebným spoločnostiam, ktoré podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR, ktorý potvrdil rozhodnutie Protimonopolného úradu SR hrozí pokuta takmer 45 mil. eur pre kartelovú dohodu.

Spracované (mir) ●

Na aktuálne otázky týkajúce sa slovenského stavebníctva v širšom kontexte sme sa opýtali **Ing. Antona Bezáka, PhD.**, generálneho riaditeľa stavebnej spoločnosti Ingsteel, ktorá dlhodobo patrí medzi najväčšie na Slovensku.

? V rozhovore pre ASB ste pred časom povedali, že roky 2011 a 2012 budú najmä o prežití. Stavebné firmy budú musieť šetriť a hľadať rezervy. Ako sa v tejto súvislosti skončil uplynulý rok vo vašej spoločnosti?

Spomenuté roky a samozrejme aj rok 2013 boli najmä o prežití. Uplynulý rok bol najťažším a najkomplikovanejším rokom po-

Roky sme budovali slušnú nekvalitu

čas 23-ročnej existencie našej spoločnosti. Objem výroby bol nižší o 15 %, nepodarilo sa nám splniť plán, „vysútažené“ ceny boli na minimálnej hranici rentabilnosti. Jediné pozitívum bolo, že sme dokázali udržať zamestnanosť, a dokonca sme zvýšili stav o šesť nových pracovníkov. Hospodársky výsledok je rádo nižší, ako bol v rokoch predchádzajúcich, hoci je plusový. Aj v tejto situácii sme investovali do nových technológií, aby sme zvýšili efektívnosť a kvalitu produkcie.

? Ako sa bude vyvíjať slovenské stavebníctvo?

Musím sa priznať, že po viac ako 20 rokoch úspešného podnikania neviem na túto otázku reagovať. Začínal som z ničoho za jedným rysovacím stolom a postupne som sa snažil firmu budovať v duchu profesionality a slušnosti v podnikaní. Neovládam všetky štatistiky o stavebníctve a ani nepoznám všetky zámery investorov a verejnej správy, ale na základe skúseností a analýz našej spoločnosti sa dá predpokladať, že v druhej polovici roku 2014 by malo nastať citeľné oživenie stavebníctva.

? Dostane sa k číslam pred krízou?

Nie, ale myslím si, že stav medzi zásobníkom zákaziek a kapacitami firiem by sa mohol začať v priebehu budúceho roku vyrovnávať. Dokonca v niektorých profesiách a technológiách bude nedostatok odborníkov. Na základe našich skúseností aj z roku 2013 bolo na slovenskom stavebnom trhu badať nedostatok kvalifikovaných remeselníkov. Stavebníctvo dnes už nie je len o počte ľudí, ale aj o zvládnutí technológie a dodržiavaní kvality. Zvyšovanie kvalifikácie vlastných zamestnancov a zavádzanie nových technológií bude nutnosťou a má veľký význam. V slovenskom stavebníctve nebude miesto pre nekvalitných pracovníkov.

? Kde vidíte najväčšie úskalia súčasnej stavebnej praxe na Slovensku?

Slovenská spoločnosť sa za posledné roky dostala do krízy, a to nielen finančnej, ale aj morálnej. Táto skutočnosť ovplyvňuje aj slovenské stavebníctvo. Tomuto stavu neprospeje ani legislatívne prostredie.

? Sú na vine zle nastavené zákony?

Nechcem hodnotiť samotné zákony, ale rád by som poukázal na dva z nich, ktoré aj napriek snahe našich legislatívcoch a celospoločenskej diskusii vniesli do každodennej praxe ešte viac chaosu a netransparentnosti. Novela zákona o verejnom obstarávaní, po ktorej volalo celé podnikateľské prostredie a ktorá mala zabezpečiť transparentnosť vo verejnom obstarávaní, ešte viac tieto súťaže zneprehľadnila.

? V čom?

Všetci zo stavebnej obce (vrátane mňa) sme poukazovali na to, že kritérium ceny je nebezpečné a že niektoré ceny z verejných súťaží sú pod reálne náklady stavby. Netušili sme však, že po zmene tohto kritéria sa v niektorých súťažiach stane cena kritériom doplnkovým. A tak pri ďalších nezmyselných až účelových kritériách, ktoré sa nedajú objektívne vyhodnotiť, môže byť úspešná ponuka, ktorej cena je o 20 až 30 % vyššia od priemernej. Roky sme budovali slušnú nekvalitu. Po zmene zákona o verejnom obstarávaní bude opäť, ale za vyššie ceny! Druhý je zákon o reštrukturalizácii, ktorý ochraňuje tých menej schopných a umožňuje im na úkor tých úspešných beztretno podnikať. Subdodávatelia, ktorí zrealizovali svoje práce, dostanú za tieto práce v rámci reštrukturalizácie 10 %, možno 30 %. Firma po reštrukturalizácii podniká ďalej a o zisk, ktorý dosiahne, sa už nemusí deliť s drobnými živnostníkmi. Tí síce urobili dobre

svoju prácu, len robili v nesprávnom čase pre nesprávnu firmu.

? V minulosti ste poukazovali aj na úbytok odborného a remeselného potenciálu. Platí to stále?

Žiaľ, áno a v mnohých prípadoch sa zlikvidoval systém výchovy remeselných odvetví. Slabiny slovenského stavebníctva však vidím aj v ďalších momentoch: je tu dominantná silová pozícia investorov pri určovaní ekonomických a zmluvných parametrov bez dôkladného poznania a analýzy technickej kvality vlastných projektov, fetiš najnižšej ceny a jednostranne kladených zmluvných nárokov a zodpovednosti za realizáciu, nízka odborná úroveň tendrového stupňa dokumentácie – prevažuje architektúra nad technickým zadaním. Ďalším problémom je nízka technická úroveň projektov na všetkých stupňoch realizácie či nárast manažérskej kapacity na strane investorov a developerov sledujúcich len ekonomickú a právnu efektívnosť vynaložených investícií s malou technickou pridanou hodnotou.

? Pri svojich projektoch zdôrazňujete architektonický a urbanistický kontext. Súvisí s tým aj úzky dialóg s architektom – prečo je pre vás dôležitý?

Dialóg je v stavebníctve veľmi dôležitý. Každé stavebné dielo je veľmi jedinečné, a keďže životnosť stavieb je väčšinou viac ako 50 rokov, dlhodobo ovplyvňuje náš každodenný život. Pri každom stavebnom diele vzniká trojuholník medzi investorom, projektantom a dodávateľom. Mal by byť založený vždy na rešpektovaní odborných názorov a skúseností všetkých zúčastnených, lebo len vtedy vznikne dokonalé dielo. Jednoducho, všetci zúčastnení sú odsúdení na spoluprácu.

Článok bol uverejnený v časopise ASB. ●

Ochranné známky

Priemyselné práva tvoria práva na výsledky tvorivej duševnej činnosti – najdôležitejšie už boli spomenuté v minulých častiach nášho seriálu (právo patentové, právo úžitkových vzorov a dizajnov) – a práva na označenie. Do tejto skupiny sa radí známkové právo, právo označení pôvodu výrobkov, zemepisných označení výrobkov a právo obchodných mien.

Spotrebiteľia si cenia značkové výrobky, ich reputáciu, imidž a očakávajú vysokú kvalitu od takýchto produktov.

To platí aj pre oblasť služieb. Preto by malo byť v záujme podnikateľa prezentovať značkové výrobky a služby a svojej ochrannej známke vytvárať dobré meno tak, aby ju spotrebiteľská verejnosť poznala a spájala s ňou „dobrú povest“. Ochranná známka s dobrým menom má vysoké renomé, čo sa odráža predovšetkým v jej **komerčnej hodnote**.

V zmysle zákona, označenie, ktoré môže tvoriť ochrannú známku je akékoľvek označenie, ktoré možno graficky znázorniť a ktoré tvoria najmä slová vrátane osobných mien, písmená, číslice, kresby, tvar výrobku alebo jeho obal, prípadne ich vzájomné kombinácie, ak takéto označenie je spôsobilé rozlíšiť tovary alebo služby jednej osoby od tovarov alebo služieb druhej osoby.

Ochranná doba zapísanej ochrannej známky je desať rokov od *podania prihlášky* a možno ju neobmedzene obnoviť na základe žiadosti majiteľa vždy o ďalších desať rokov. Ochrannú známku však treba aj komerčne využívať. Ak nebude skutočne používaná počas nepretržitého obdobia najmenej piatich rokov, môžu tretie osoby podať Úradu priemyselného vlastníctva SR návrh na jej zrušenie.

Zápisom označenia ako ochrannej známky do registra získava podnikateľský subjekt **výlučné právo** označovať ochrannou známkou *tovary* alebo *služby*, pre ktoré je zapísaná v registri.

Bez jeho súhlasu nikto nesmie používať označenie zhodné alebo zameniteľné s jeho ochrannou známkou pre rovnaké alebo podobné tovary alebo služby, pre ktoré je ochranná známka zapísaná. Rovnako nemôže používať označenie v spojení s týmito tovarmi alebo službami, prípadne skladovať, dovážať alebo vyvážať tovary alebo obaly s

týmito označením, dokonca ho ani používať v obchodnom styku, korešpondencii alebo v reklame.

V prípade, že dôjde k neoprávnenému zásahu do práv z ochrannej známky, majiteľ sa môže aj súdnou cestou domáhať, aby sa zamedzilo porušovaniu jeho práva, prípadne môže požadovať primerané zadostučinenie.

Ochrana označení v zahraničí

Keďže priemyselnoprávna ochrana má **teritoriálny charakter**, v krajinách, v ktorých nie je označenie chránené ho môže v zásade ktokoľvek používať.

V zahraničí možno označenie chrániť tromi spôsobmi:

- **ochrannou známkou priamo v krajine, v ktorej máme záujem získať právnu ochranu** (v prípade ochrany vo viacerých krajinách veľmi nákladné),
- **ochrannou známkou Spoločenstva** – CTM; všetky členské štáty EÚ,
- **medzinárodnou ochrannou známkou prostredníctvom Madridského systému** (možnosť určiť aj známkou Spoločenstva – prepojené systémy),
- Ak má podnikateľský subjekt výrobné, obchodné záujmy aj *mimo územia EÚ*, najvýhodnejšie je preň **medzinárodný zápis**. V určených krajinách prihlasovateľ nemusí byť v konaní povinne zastupovaný a rovnako nemusí platiť poplatky v príslušných úradoch. Jedinou prihláškou požiada o zápis ochrannej známky vo viacerých zmluvných krajinách Madridského systému prípadne si určí EÚ (regionálna ochranná známka). Žiadosť o medzinárodný zápis sa podáva v UPV SR **súčasne s podaním prihlášky národnej ochrannej známky** alebo **kedykoľvek po**

jej podaní alebo zápise. Zoznam zmluvných štátov Madridského systému je uvedený na internetovej stránke:

http://www.wipo.int/export/sites/www/treaties/en/documents/pdf/madrid_marks.pdf.

¹⁾ Podanie žiadosti o **národný zápis** ochrannej známky do 3 tried 166 eur
za každú triedu tovarov alebo služieb nad tri triedy 17 eur

²⁾ Podanie žiadosti o **medzinárodný zápis** ochrannej známky 100 eur

³⁾ **Poplatky Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO)** možno jednoduchým spôsobom prepočítať prostredníctvom „FEE Calculation“ uvedenej na webovej stránke WIPO: <http://www.wipo.int/madrid/feecalc/FirstStep?Lang=E&ForDate=20100101&Origin=SK&Classes=8&ServCd=EN>.

- V prípade záujmu chrániť označenie len na území členských štátov EÚ, najvýhodnejšie je podať prihlášku online v Úrade pre harmonizáciu vnútorného trhu (OHIM) v slovenskom jazyku (poplatok v porovnaní s písomnou prihláškou v ÚPV SR je nižší o 150 €): <https://oami.europa.eu/ohimportal/en/apply-now>
Poplatok za spomenuté online podanie prihlášky 900 eur
Za každú triedu tovarov alebo služieb nad tri triedy sa pripláca 150 eur

<http://www.upv.sk/?ochranne-znamky>
(jr, jš)
ÚPV SR ●

Dobry deň, mali by sme záujem zamestnať niekoľko pracovníkov na kratší pracovný pomer, prípadne by sa mohli deliť o jedno pracovné miesto. Sezónne by sme chceli takto riešiť aj dočasné zníženie počtu zákaziek u nás, aby naši zamestnanci neprišli celkom o prácu. V niektorých prípadoch sa jedná o prácu, ktorú je možné vykonávať napr. aj z domu, mohli by niekedy príležitostne aj z domu pracovať. Mohli by ste nám poradiť, čo je výhodnejšie, prípadne, čo pre nás z legislatívy vyplýva, napr. či musia chodiť do práce denne ale len na kratšiu dobu alebo je to inak?

Tak pracovný pomer na kratší pracovný čas ako aj delené pracovné miesto a domácku prácu upravuje Zákonník práce. Ak so zamestnancom dohadujete kratší pracovný čas, nemusí byť rozvrhnutý všetky pracovné dni, je to na vašej dohode a tomu bude zodpovedať aj dohodnutá mzda za prácu, pričom takýto zamestnanec nemôže byť zvýhodňovaný ani znevýhodňovaný v porovnaní s porovnateľným zamestnancom. Je vaším normálnym zamestnancom a plynú vám z jeho zamestnávania všetky štandardné povinnosti, pričom kratším pracovným časom sa rozumie akýkoľvek kratší pracovný čas ako ustanovený týždenný pracovný čas. Pri delenom pracovnom mieste si jedno pracovné

miesto – pracovný čas a jeho pracovnú náplň zamestnanci v pracovnom pomere na kratší pracovný čas medzi sebou rozvrhnú. Nie je podmienka, že ak je niekto zamestnaný na kratší pracovný čas, tak je na delenom mieste, opačne to však neplatí. V prípade deleného pracovného miesta musí zamestnávateľ ešte pred uzatvorením dohody o zaradení zamestnanca v pracovnom pomere na kratší pracovný čas na delené pracovné miesto oznámiť zamestnancovi pracovné podmienky vzťahujúce sa na delené pracovné miesto. Dohoda o zaradení zamestnanca na delené pracovné miesto uzatvorená medzi zamestnávateľom a zamestnancom musí byť písomná, inak je neplatná. Zamestnanci sa môžu dohodnúť na rozdelení práce, ktoré však nemusí byť rovnaké a zamestnanci na delenom pracovnom mieste sú povinní sa zastúpiť v prípade neprítomnosti. Ak delené pracovné miesto zaniká, ale pracovná náplň pripadajúca na toto pracovné miesto zostáva zachovaná, zamestnanec má právo na zaradenie v rozsahu celého pracovného času a pracovnej náplne, ktorá pripadala na delené pracovné miesto, alebo ak sa o pracovné miesto delilo viac zamestnancov, v rozsahu ich pomernej časti. Domácka práca sa vzťahuje na zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu pre zamestnávateľa pod-

ľa podmienok dohodnutých v pracovnej zmluve doma alebo na inom dohodnutom mieste v pracovnom čase, ktorý si sám rozvrhuje. Avšak, na takého zamestnanca sa obvykle nevzťahujú ustanovenia o rozvrhnutí určeného týždenného pracovného času, nepretržitom dennom odpočinku, nepretržitom odpočinku v týždni a o prestojoch, pri dôležitých osobných prekážkach v práci mu nepatrí od zamestnávateľa náhrada mzdy, nepatrí mu mzda za prácu nadčas, mzdové zvýhodnenie za prácu vo sviatok, mzdové zvýhodnenie za nočnú prácu a mzdová kompenzácia za sťažený výkon práce. V týchto prípadoch zamestnávateľ prijíma opatrenia, ktoré predchádzajú izolácii zamestnanca vykonávajúceho domácku prácu od ostatných zamestnancov a dávajú mu možnosť stretávať sa s ostatnými zamestnancami. Zamestnanca pri domáckej práci nemožno znevýhodňovať v porovnaní s porovnateľným zamestnancom na pracovisku zamestnávateľa.

Ale pozor, za domácku prácu sa nepovažuje práca, ktorú zamestnanec vykonáva príležitostne alebo za mimoriadnych okolností so súhlasom zamestnávateľa alebo po dohode s ním doma alebo na inom ako zvyčajnom mieste výkonu práce.

D. Grznárik

PODNIKANIE V BULHARSKEJ REPUBLIKE

Bulharsko je členským štátom EÚ a NATO a jeho hospodárstvo sa vyznačuje makroekonomickou a finančnou stabilitou. Hoci nie je členom eurozóny, jeho mena (BGN – bulharský lev) má pevný, zákonom stanovený kurz (1 EUR/1,985 BNG), čo eliminuje finančné riziká plávajúceho kurzu. Patrí medzi štáty EÚ s najnižšími daňami – daň z príjmu právnických i fyzických osôb je 10 %.

Ako začať podnikanie v Bulharsku

Bulharská legislatíva stanovuje nasledujúce druhy obchodných spoločností, ktoré sú podrobne opísané v Obchodnom zákonníku:

- verejná obchodná spoločnosť
- komanditná spoločnosť
- spoločnosť s ručením obmedzeným
- akciová spoločnosť
- komanditná spoločnosť akciová.

Všetky tieto spoločnosti sú právnickými osobami. Bez ohľadu na národnosť majiteľa sú všetky spoločnosti registrované v Bulharsku bulharskými právnickými osobami a podliehajú bulharskej legislatíve. Okrem založenia spoločnosti možno obchodnú a podnikateľskú činnosť realizovať aj jednou z nasledovných foriem:

- živnostník
- holding
- pobočka
- obchodné zastúpenie
- združenie.

V zmysle bulharských právnych predpisov majú živnostníci, spoločníci vo verejných obchodných spoločnostiach a spoločníci v

komanditnej spoločnosti a v komanditnom združení neobmedzenú osobnú zodpovednosť voči veriteľom spoločnosti. Spoločníci v spoločnosti s ručením obmedzeným a akcionári v akciových spoločnostiach ručia za záväzky spoločnosti iba do výšky svojho nesplateného kapitálového vkladu.

Založenie spoločnosti

Procedúra registrácie spoločnosti je rovnaká pre miestne i zahraničné osoby. Zákon neobmedzuje výšku zahraničného kapitálu spoločnosti, ktorá je registrovaná v Bulharsku.

Od 1. januára 2008 sa všetci obchodníci a pobočky zahraničných obchodníkov registrujú v Obchodnom registri, ktorý spravuje Registračný úrad (Agencia po vpisvaní) www.registryagency.bg ministerstva spravodlivosti, ktorý má územné úrady v sídlach okresných súdov. Procedúra sa vykonáva „pri jednom okienku“, pričom spolu s registráciou dostáva spoločnosť jednotné identifikačné číslo, ktoré je nutné pre všetky obchodné, daňové, sociálne, štatistické a iné verejné činnosti. Dĺžka registrácie závisí od druhu firmy, no v súčasnosti napr. registrácia Akciovéj spoločnosti, ako aj s.r.o. trvá okolo 5 dní odo dňa podania dokumentov, registrácia pobočky zahraničnej firmy okolo dvoch týždňov. Registrovaná spoločnosť alebo pobočka sa považuje za aktívnu právnickú osobu odo dňa registrácie v Obchodnom registri.

Na rozdiel od obchodnej spoločnosti a pobočky zahraničnej obchodnej spoločnosti

sa obchodné zastúpenie zahraničnej firmy zakladá registráciou v Bulharskej obchodno-priemyselnej komore a podlieha ešte jednej registrácii v registri BULSAT. Táto druhá registrácia slúži pre daňovú, sociálnu a štatistickú registráciu obchodného zastúpenia.

Nezávisle od toho, či ide o miestnu spoločnosť alebo pobočku, je potrebné zaregistrovať predmet činnosti – všetky druhy činností, ktoré nezakazuje zákon.

Najviac využívané druhy obchodných spoločností

v Bulharsku sú spoločnosť s ručením obmedzeným, akciová spoločnosť, pobočka a obchodné zastúpenie.

Spoločnosť s ručením obmedzeným (Družstvo s ohraničenou otgovernosť – OOD) môže byť založená jednou alebo viacerými fyzickými/právnickými osobami. Spoločníkmi v OOD môžu byť bulharské a/alebo zahraničné fyzické/právnické osoby. Obchodný zákoník stanovuje minimálne základné imanie na 2 BGN (dva bulharské levy), čo sa rovná cca 1 EUR, rozdelený na podiely v hodnote nie menej ako 1 lev každý. Vklady spoločníkov môžu byť peňažné alebo nepeňažné.

OOD sa zapisuje v Obchodnom registri, ktorý vedie Registračný úrad. Poplatok za registráciu je 160 BGN, ak je žiadosť podaná elektronicky (spolu s príslušnými dokumentmi) 80 BGN. Za zachovanie obchodného mena je poplatok 50 BGN (elektronicky 25 BGN). Lehota na zápis – najneskôr 1 pracovný deň. ●

Bratislavská regionálna komora SOPK ponúka podnikateľom v rámci svojich aktivít konferencie, semináre, workshopy a tréningy:

8. apríl 2014

Mysli dizajnovno, konaj biznisovo

Lektor: Ing. Peter Horanič, špecialista v odbore

9. apríl 2014

Interim management

Lektor: Stanislav Krátky, špecialista v odbore

10. apríl 2014

Workshop – SRN – podnikanie v SRN + konzultácie (vysielanie za mestnancov, komunikácia s úradmi, konkurzné konanie, zmluvné právo, súdne konanie a mimosúdne dohody)

Lektor: Marcella Pawelka, advokátka v SRN, špecialista v odbore

11. apríl 2014

Medzinárodné zdaňovanie . Transférové oceňovanie - ceny obvyklé

Lektor: Ing. Margita Makarová, špecialista v odbore

15. apríl 2014

Ochranná známka a dizajn

Lektor: ÚPV, špecialista v odbore

16. apríl 2014

Konzultácia na tému: Odpady a obaly

Odborný konzultant: Ing. Peter Gallovič, špecialista v odbore

23. apríl 2014

Prečo stále začínam – angličtina pre nemotivovaných

Lektor: Eduard Wienk, Class – jazyková škola

24. apríl 2014

Pôvod tovaru

Lektor: Ing. Jozef Vaško, špecialista v odbore

28. apríl 2014, 16.00 – 19.00

Klub Platformy ŽvP:

Online rýchlo, lacno, bezbolestne

29. apríl 2014

Konzultácia na tému: Obchodovanie s zahraničím (Technika a organizácia obchodných operácií, Logistické operácie - INCOTERMS 2010, Platobné operácie so zahraničím, Rokovania s obchodnými partnermi doma i v zahraničí)

Odborný konzultant: Ing. Ľubor Kostelný, špecialista v odbore

29. apríl 2014

Stavebný zákon v praxi

Lektor: JUDr. Mária Zászlósová, Ing. arch. Želmíra Kalinová, špecialistky

6. máj 2014

Kritika – nástroj budúcich zmien vo Vašej spoločnosti

Lektor: Ľubomíra Hnátová, PhD., špecialista v odbore

Zahranické aktivity

15. apríl 2014

Konzultačný deň o podnikaní v Bosne a Hercegovine

16. apríl 2014

Okrúhly stôl o podnikaní v Gruzínsku

28. apríl 2014 – 6. máj 2014

Obchodná misia na Kubu

19. máj 2014

Konzultačný deň o podnikaní v Maďarsku

Iné aktuálne ponuky

Zaručený elektronický podpis a elektronický podpis – externá registrácia, vykonávajúca certifikačné činnosti a poskytujúca akreditované certifikačné služby

Preverte si partnera - služba poskytuje vysoko kvalitné informácie, analýzy a správy efektívne využiteľné pre majiteľov, konateľov či TOP manažérov firiem na podporu nástrojov risk manažmentu každého podnikateľského subjektu.

Vystavovanie ATA karnetov - unifikovaný colný dokument pre tranzit a dočasný dovoz tovarov do tretích krajín bez cla

Osvedčovanie o pôvode tovaru - služby pre zjednodušenie Vášho zahraničného obchodu

Klub podnikateľov Bratislavskej regionálnej komory a **Klub mladých podnikateľov** – tematické klubové stretnutia členov BRK SOPK

Platforma „Žena v podnikaní“

Aktuálne otázky chemickej legislatívy

Zvyšujúce sa požiadavky legislatívy, odberateľov a konzumentov vyžadujú od výrobcov a dodávateľov premyslenú stratégiu, ktorá reflektuje základné zákonné podmienky uvádzania výrobkov na trh, poskytovanie informácií v dodávateľskom reťazci, transparentnosť a dôveryhodnosť.

Dnes do tejto oblasti zasahuje jednak legislatíva ochrany spotrebiteľov, chemická legislatíva, a špecifická legislatíva podľa typu výrobkov alebo služieb. Chemická legislatíva REACH zavádza nové inštitúty plošného zákazu použitia chemických látok = „autorizáciu“, ale rozširuje aj nástroj obmedzovania špecifických látok.

Napríklad látka hexabromocyklohexán (HBCDD), ktorá sa používa ako retardant horenia v polystyrénoch, bola zaradená do „autorizačného zoznamu“ a tak bez udelenia autorizácie sa nebude môcť používať v Európskej únii po 21. auguste 2015. Obmedzenia sa týkajú aj skupiny ftalátov (BBP, DEHP, DBP, DIBP) s dátumom pre ukončenie použitia na trhu EÚ 21. februára 2015. Po tomto dátume budú môcť pokračovať len tie aplikácie, ktoré získali povolenie a aj to len na obmedzenú dobu, kedy dôjde k prevereniu opodstatnenosti udelenia povolenia. V súčasnosti autorizačný zoznam obsahuje 22 látok. Tento zoznam sa postupne rozširuje. V najnovšom návrhu je zaradenie napríklad N,N-dimetylformamidu (DMF) pod systém autorizácie, ktorý sa okrem iného používa na povrchové nátery. Na druhej strane „sektorová“ legislatíva zvyšuje špecifické požiadavky na kvalitu výrobkov, obmedzenie obsahu chemických látok, ale aj rozsah hodnotenia a dokumentácie, ktorá je potrebná pred uvedením výrobkov na trh.

Požiadavky na obsah SVHC látok sú prierezovou požiadavkou pre všetky výrobkové skupiny. Rozšírená dokumentácia sa vyžaduje pre poskytovanie informácií odberateľom a konzumentom a rozšírené karty bezpečnostných údajov poskytujú dodatočné informácie pre kontrolu rizík na pracovisku, pre životné prostredie, ale aj vzhľadom na dodávateľský reťazec a konečných odberateľov.

Pozývame Vás na **konzultačno-informačný seminár**, ktorý sme pripravili v spolupráci s Ekotoxikologickým centrom Bratislava s.r.o. (www.ekotox.sk). Seminár sa bude konať dňa 14. mája 2014 v BC Kerametal na Jašíkovej č. 6 v Bratislave. Seminár poskytne prehľad aktuálnych požiadaviek legislatívy a výmenu názorov a skúseností medzi účastníkmi.

Bližšie informácie: Mgr. Daniela Grznárik, daniela.grznarik@sopk.sk, 02/48291297

BOJUJEME ZA VÁS

SOPK predložila v rámci legislatívnej činnosti svoje stanovisko k týmto návrhom:

- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 652/2004 Z. z. o orgánoch štátnej správy v colníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 199/2004 Z. z. Colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

SOPK pripomienkovala tiež:

- Akčný plán implementácie RIS3 pre roky 2014 – 2016. Systém riadenia výskumu a inovácií,
- Operačný program Kvalita životného prostredia – návrh,
- Správu o plnení úloh vyplývajúcich zo strategického plánu boja proti korupcii v Slovenskej republike.

dg

Do 8. 4. 2014 (utorok)

- odvod preddavku na poistné na verejné zdravotné poistenie za samostatne zárobkovo činnú osobu za **marec 2014**,
- odvod poistného na nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, poistenie v nezamestnanosti (dobrovoľné), poistného do rezervného fondu solidarity a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za samostatne zárobkovo činnú osobu za **marec 2014**.
- povinnosť pre platiteľa dividendy so sídlom na území SR uhradiť preddavok na poistené na verejné zdravotné poistenie za **marec 2014** za poistenca, ktorý mal vyplatený príjem z dividend za účtovné obdobie, ktoré začalo najskôr 1. januára 2013.

Do 15. 4. 2014 (utorok)

- odvod dane z príjmov fyzických osôb a právnických osôb vyberanej zrážkou za **marec 2014**. Súčasne predložiť oznámenie o zrazení a odvedení dane príslušnému správcovi dane,
- odvod sumy na zabezpečenie dane z príjmov fyzických osôb a právnických osôb platiteľom príjmu za **marec 2014**. Zároveň túto skutočnosť oznámiť príslušnému správcovi dane.

Do 22. 4. 2014 (utorok namiesto 20. 4. 2014 nedele)

- registračná povinnosť pre daň z pridanej hodnoty (DPH) pre zdaniteľnú osobu, ktorá má sídlo, miesto podnikania alebo prevádzkareň v tuzemsku a ak nemá takéto miesto alebo má bydlisko v tuzemsku alebo sa v tuzemsku obvykle zdržiava a ktorá dosiahla za najviac 12 predchádzajúcich po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov obrát 49 790 eur,
- povinnosť podať elektronickými prostriedkami súhrnný výkaz za **marec 2014** pre daňového zástupcu Daňovému úradu Bratislava,

Do 25. 4. 2014 (piatok)

- povinnosť podať elektronickými prostriedkami súhrnný výkaz za **marec 2014** pre platiteľa DPH, ktorý dodal tovar s oslobodením z tuzemska do iného členského štátu osobe identifikovanej pre daň v inom členskom štáte alebo premiestnil tovar oslobodený od dane do iného členského štátu na účely svojho podnikania alebo ktorý sa zúčastnil na trojstrannom obchode ako prvý odberateľ. Povinnosť podať súhrnný výkaz má aj platiteľ DPH, ktorý dodal službu s miestom dodania v inom členskom štáte osobe identifikovanej pre daň, ktorá je povinná túto daň platiť,
- povinnosť pre platiteľa dane podať elek-

tronickými prostriedkami súhrnný výkaz za **I. štvrtrok 2014**, ak hodnota tovarov ním dodaných do iných členských štátov s oslobodením od dane nepresiahne v príslušnom a súčasne v predchádzajúcich štyroch kalendárnych štvrtrokoch hodnotu 100 tis. Eur,

- povinnosť pre zdaniteľnú osobu registrovanú pre daň podľa § 7 alebo 7a zákona o DPH podať elektronickými prostriedkami súhrnný výkaz za **I. štvrtrok 2014**, v ktorom dodala službu s miestom dodania v inom členskom štáte podľa § 15 ods. 1 zdaniteľnej osobe alebo právnickej osobe, ktorá nie je zdaniteľnou osobou a je identifikovaná pre daň, a táto osoba je povinná platiť daň.

- povinnosť podať daňové priznanie k DPH za **marec 2014** pre platiteľov s mesačným zdaňovacím obdobím (aj negatívne priznanie) a splatnosť vlastnej daňovej povinnosti,
- povinnosť podať daňové priznanie k DPH za **marec 2014** pre osoby, ktoré nie sú platiteľmi dane, ale vznikla im povinnosť platiť daň podľa § 69 zákona o dani z pridanej hodnoty, a splatnosť vlastnej daňovej povinnosti,
- povinnosť podať daňové priznanie k spotrebnej dani z minerálneho oleja, tabakových výrobkov, alkoholických nápojov pre prevádzkovateľa daňového skladu, prevádzkovateľa tranzitného daňového skladu, prevádzkovateľa daňového skladu pre zahraničných zástupcov a oprávneného príjemcu, ktorý v rámci podnikania opakovane prijíma predmet dane v pozastavení dane z iného členského štátu za **marec 2014** (aj za zdaňovacie obdobie, v ktorom daňová povinnosť nevznikla) a splatnosť vlastnej daňovej povinnosti,
- povinnosť pre držiteľa oprávnenia na distribúciu spotrebiteľského balenia liehu v daňovom voľnom obehú oznámiť údaje podľa § 54 ods. 15 zákona č. 530/2011 Z. z. o spotrebnej dani z alkoholických nápojov colnému úradu elektronicky za **marec 2014**,

- povinnosť podať daňové priznanie k spotrebnej dani z alkoholického nápoja pre prevádzkovateľa liehovarnického závodu na pestovateľské pálenie ovocia za marec 2014,
- povinnosť podať daňové priznanie k spotrebnej dani z elektriny, uhlia a zemného plynu pre platiteľa dane za **marec 2014** a splatnosť vlastnej daňovej povinnosti,
- povinnosť podať daňové priznanie k DPH za I. štvrtrok 2014 pre platiteľov so štvrtročným zdaňovacím obdobím (aj negatívne priznanie) a splatnosť vlastnej daňovej povinnosti.

Do 30. 4. 2014 (streda)

- povinnosť zamestnávateľa predložiť prehľad o zrazených a odvedených preddavkoch

na daň z príjmov zo závislej činnosti, ktoré zamestnancom vyplatil, o zamestnaneckej prémii a o daňovom bonuse za **marec 2014**,

- hlásenie o vyúčtovaní dane a o úhrne príjmov zo závislej činnosti poskytnutých jednotlivým zamestnancom bez ohľadu na to, či ide o peňažné plnenie alebo nepeňažné plnenie za **marec 2014**, o zrazených preddavkoch na daň, o zamestnaneckej prémii a o daňovom bonuse,
- povinnosť zamestnávateľa vystaviť a doručiť zamestnancovi doklad o súhrnných údajoch uvedených na mzdovom liste (ak tak nespravil k 11.2.2014 alebo k 11.3.2014),
- splatnosť preddavku na daň z motorových vozidiel za **apríl 2014** - mesačný preddavok vo výške 1/12 predpokladanej ročnej dane, ak tá u jedného správcu dane presiahne 8 292 eur,
- splatnosť preddavku dane z príjmov fyzických osôb za **apríl 2014** - mesačný preddavok vo výške 1/12 z poslednej známej daňovej povinnosti, ak tá presiahla 16 600,- eur,
- splatnosť preddavku dane z príjmov právnických osôb za **apríl 2014** - mesačný preddavok vo výške 1/12 dane za predchádzajúce zdaňovacie obdobie, ak tá presiahla 16 600,- eur.

Do 3 dní po dni vzniku daňovej povinnosti

- podať daňové priznanie k spotrebnej dani z minerálneho oleja, tabakových výrobkov, alkoholických nápojov (okrem prevádzkovateľa daňového skladu, prevádzkovateľa tranzitného daňového skladu, prevádzkovateľa daňového skladu pre zahraničných zástupcov a oprávneného príjemcu) a splatnosť dane.

Do výplatného termínu za mesiac marec 2014

- odvod preddavku na poistné na verejné zdravotné poistenie plateného zamestnancom a zamestnávateľom (preddavok na poistné z príjmu vypočítava a odvádza za zamestnanca zamestnávateľ),
- odvod poistného na nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, poistenie v nezamestnanosti, úrazové poistenie, garančné poistenie, poistného do rezervného fondu solidarity a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, ktoré odvádza zamestnávateľ.

Do 5 dní po výplatnom termíne za mesiac marec 2014

- odvod preddavkov na daň z príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti znížených o úhrn daňového bonusu,
- prevod finančných prostriedkov mesačného prídelu do sociálneho fondu. vz

*Aj v roku 2014
chceme prispieť
k Vaším podnika-
teľským úspechom*

Inzercia na stránkach Prešporského podnikateľa
je pre členov BRK SOPK celý rok za polovicu

www.basopk.sk